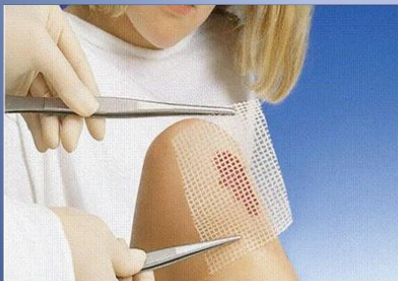
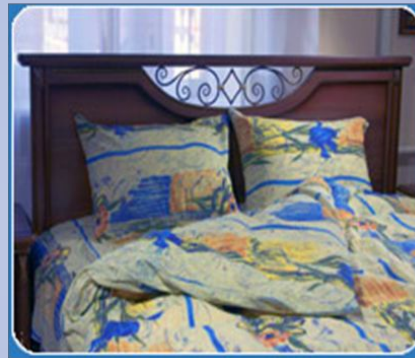

Што неабходна для шыцца адзення?

МАТЭРЫЯЛАЗНАЎСТВА

Тэкстыльныя валокны, пража і
тканіна

Пража

Для вырабаў нітак выкарыстоўваюць пражу. Яе атрымліваюць з валокнаў. Яшчэ ў глыбокай старажытнасці чалавек умеў злучаць асобныя тонкія кароткія варсінькі ў доўгія ніткі. Спачатку гэта былі валокны дзікарослых раслін – кананпель і крапівы, потым поўсць жывёл, а затым – валокны натуральных раслін – лёну і бавоўны.

Валакно

Валакно – гэта тонкая няпрадзіная нітка. Яно бывае рознай даўжыні, формы і таўшчыні. Валокны, з якіх вырабляюць пражу, ніткі, тканіны, называюць тэкстыльнымі.

Тэкстыльныя валокны

Натуральныя:

- Расліннага паходжання
(бавоўна, лён)

- Жывельнага
паходжання
(воўна, шоўк)

- Мінеральнага паходжання
(азбест)

Хімічныя:

- Атрымліваюць у
заводскіх умовах

Збор бавоўны

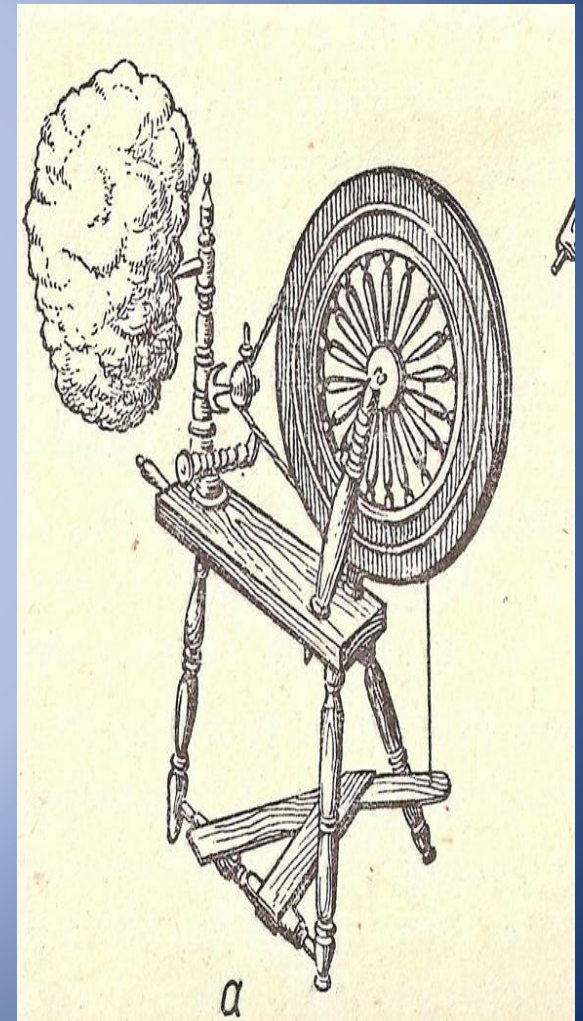
ЛЁН

Лён на Беларусі вырошчваюць з даўніх часоў, бо нашыя кліматычныя ўмовы спрыяльныя для яго росту. Вядома больш за 40 відаў лёну, але найбольш каштоўнае доўгае валакно дае лён – даўгунец. Ён мае высокае (70-125см) сцябло, якое ўтрымлівае 20-30% ільнянога валакна.

Пража – нітка з тэкстыльных валокнаў, злучаная скручваннем.

На працягу многіх сотняў гадоў людзі выраблялі пражу ўручную: выцягвалі пальцамі з масы валокнаў тонкую стужачку і скручвалі яе. Потым пражу пачалі атрымліваць з дапамогай ручных верацён. Гэта праца цяжкая і марудная. Аблегчыць яе дапамагло з'яўленне першай простаі машыны пралкі – калаўроткі.

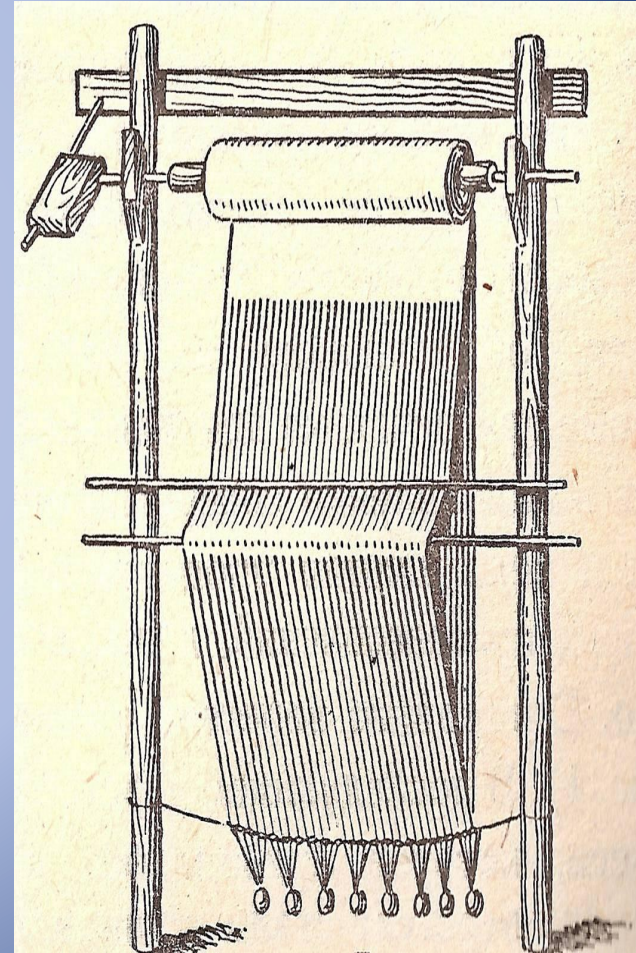
Прадзенне – працэс стварэння пражы з асобных кароткіх валокнаў.

З пражы вырабляюць тканіну, швейныя ніткі, ніткі для вышывання, вязання.

Працэс атрымання тканіны з пражы называецца ткацтвам. У хатніх ўмовах тканіну атрымлівалі на ткацкай станку – кроснах. Зараз тканіны вырабляюць прамысловым спосабам на ткацкіх фабрыках, абсталяваных станкамі. Станкі абслугоўваюць ткачы.

Тканіна

Тканіна – матеріял, атриманы на ткацкім станку шляхам перапляцення падоўжаных і папярочных нітак.

Ніткі, якія ідуць ўздож тканіны, называюцца – асноўнымі, або асновай.

Ніткі якія ідуць упоперак – уточнымі, або утком.

Тканіна

Асноўная нітка

Ідзе ўздож тканіны
моцная, тонкая, гладкая
прамая, раўнамерная,
вельмі скручаная
жорсткая, не расцягваецца,
пры рэзкім расцягванні
выдае звонкі гук

Уточная нітка

ідзе ўпоперак тканіны
тоўстая, пушыстая,
звілістая, нераўнамерная
слаба скручаная
мяккая, расцягваецца
пры рэзкім расцягванні
выдае глухі гук

Дзякую за ўрок!